

DOCJ

ORA 48

Bestandsformaat: Microsoft Word - [HTML-versie](#)

Hij is na grondig onderzoek de herberg uitgelopen en terug gekomen met de **ontvoerde jonge dochter** Johanna van de Mortel. Daarna vroeg hij bier, ...
www.docudeurne.eu/mediapool/68/.../Deurne_recht_arch_nr_048.doc

Dossier Adriaan Koppens

19-1-1766 ORA Deurne R.48 map 2

Anthonie La Forme drossard van Deurne remonstrantie ten laste van Adriaan Koppens, wonende te Helmond te verlenen provisie van justitie met clause van edict om tegen dezelfde ingevolge het echtreglement te veroordelen tot lijfstraffen zelfs van zaken tot verbeurden van het leven te procederen. Adriaan Koppens, getrouwd man uit Helmond en voor het winterzeizoen 1765 in dienst verbonden bij Johanna Smits, weduwe Antonie Janssen van de Mortel, "maelderinne" in dezer heerlijkheid Deurne als gedaagde.

Omtrent zes uur op 19 januari 1766 was gedaagde te Vlierden, een heerlijkheid omtrent een uur gaans van de woning zijner meesteres gelegen, in de herberge van Dirk Welten. Nadat hij in de herberg een glas bier gedronken had en zijne reiszak met goederen aldaar gelaten ter bewaring van dien hospes, heeft gedaagde genoemde hospes Welten verzocht tot tien uur van dien eigenste avond dit te bewaren en hij zei met goed gezelschap terug te keren. Dat hij in die tijd tussen zes en tien daadwerkelijk verleid en alzo uit het huis, de gehoorzaamheid, en nodig opzicht haren moeder, ontvoerd heeft Johanna van de Mortel,¹ minderjarige en ongehuwde dochter der voormelde "maalderinne".

Hij komt met zijn ontvoerde bruid tegen tien uur in de herberg van Dirk Welten.

Vroeg de waard of er vreemd volk in zijn huis was, echter dat Welten dit ontkende was Koppens toch ongerust over zijn zondig geweten en schendingen van de dag des heren en na eigen vorsingen zich toch niet kon geruststellen.

Hij is na grondig onderzoek de herberg uitgelopen en terug gekomen met de ontvoerde jonge dochter Johanna van de Mortel.

Daarna vroeg hij bier, koffie en een boterham, ondertussen tegen Welten zeggende dat hij deze jonge dochter reeds vijf jaar "*amours gemaakt hadde*". Zei eveneens dat hij haar niet gestolen had, maar dat ze vrijwillig was meegegaan.

Koppens is vervolgens met een kar, Dirk Welten, een voerman en met zijn Johanna te middernacht door de winterkou naar Aarle (ca drie uur gaans van Vlierden gelegen) gereden. Aan het Beekse Heijdeke op den dijk zijn ze afgezet en hij Koppens betaalde met een rijkelijke beloning voor de vertering en vracht.

Toen de, *ontroerende ingewanden der tedere, moeder zich van haar dochter berooft voelde en vermoedde wat er gebeurd was, heeft ze verscheidene*

---

¹ De ontvoerde Johanna van de Mortel is gedoopt op 20-10-1744 te Deurne.

Trouwde op 26-2-1775 te Deurne met Albertus Giebels[Gebels][Schepels] uit Duitsland, waarbij ze 6 kinderen kreeg.

Albert Giebels trouwde eerder met Geertruij Arnold van de Mortel op 2-5-1761 te Deurne, waaruit een kind geboren. (avissers)

personen laten zoeken naar alle wegen als Bakel, Gemert, Boekel, Uden, om dien roof in haren moederlijke schoot terug te brengen, in zo verre dat zelfs een roomse wereldse priester die te Deurne woont over de dringende nood dezer bedroefde moeder in zijn binnenste geraakt zich zelfs aan het jammerlijk gekerm en niet aflatende bede heeft moeten over geven om in deze persoon door de nijpende koude van het diepste van de nachts de voorzegde dochter op te gaan zoeken.

Ze vonden dan ook de rover op maandag 21 januari 1766 te Bedaf onder Dinther een dorp bijna zes uren van Deurne gelegen en dezelfde weer, twaalf uren in de nacht op dinsdag is ontdekt te Uden, zittende op een kar vergezeld van twee Gemertse luiden en alzo heeft de priester de dochter aan de "liefde haare benaauwde en zuchtende moeder wedergegeven".

De misdaad van Koppens wordt omschreven als een "beproeft overspel en schelmenstuk van ontvoering eener minderjarig kind".

Op 20 januari een verklaring van Dirk Welten, borgemeester van het jaar 1764 en wonende te Vlierden. Dat in zijn herberg op de zondagavond omtrent zes uur was verschenen een man die hij niet kende en die zei dat hij *muldersknecht* was op de molen te Deurne en een "rijssak" met goed bij zich hebbende hem kastelein liet zien een ontlastbrief en doopbrief om te tonen wie hij was en daar een glas bier heeft gedronken.

Dat Koppens ook gezegd heeft al vijf jaar met haar Johanna te vrijen, dat ze toen naar een klooster was gegaan om te leren. Ook vertelde de kastelein dat het meisje een bonte pak met goed bij zich had.

Toen Koppens met hem afrekende, nadat hij ze in Aarle had afgezet vroeg gemelde Koppens: "moet gij nog meer hebben voor de vracht?", Waarop Welten zei: "dat is U geschonken, gij hebt het wel met mij gemaakt", echter in zijn zak taste en nog iets gaf. Welten heeft ook nog aan Joanna gevraagd hoe haar liefste heette en ze zei toen Arien.

Verhoord zijn ook Paulus Nouwen, knecht bij Peter de Vet oud 21 jaar en Francis Marcelis van den Kerkhof, omtrent 30 jaar, bouwknacht bij genoemde mulderin alhier.

De eerste heeft de mulderin horen zeggen dat haar dochter Johanna heimelijk was verdwenen en dat ze zeer ongerust was en dat ze hen deponent verzocht heeft te gaan zoeken te Bakel, Gemert, Boekel en Uden daar ze dacht dat haar dochter met haar maalknecht Adriaan Coppens was meegegaan, die getrouwd was en een vrouw met kinderen te Helmond heeft. En dat hij met de heer Antonie Peter de Veth, rooms priester naar Uden is gegaan en te Gemert komende vonden ze Willem, de knecht van Adriaan van de Mortel wonende te Bakel die ook met hen meeding om te zoeken. Om drie uur in de morgen komen ze Johanna tegen op een kar zittend met nog drie personen. Deze hadden gehoord dat ze Johanna gevonden hadden te Bedaf in de herberg "de drie mollen" waar ook bij was Adriaan Koppens. In Gemert komende is Johanna samen met Frans Marcelis van de Kerkhof en de rooms werelds priester de Veth te voet naar Deurne gelopen en naar huis gebracht.

Verklaringen van Johanna Smits, weduwe van de Mortel, mulderin en 47 jaar en een verklaring van de eerwaarde heer Antonie Peter de Veth rooms werelds priester, wonende alhier, 26 jaar, beiden gerechtelijk gedaagd om de waarheid te zeggen. De weduwe zei o.a dat ze Koppens voor het winterseizoen gehuurd had om voor haar te malen.

De priester verklaart dat ze Johanna op dinsdagmiddag 21 januari omtrent twee uur thuis heeft afgegeven.